

Huoltovarmuuskeskus

Huoltovarmuuskeskuksen lausunto HE 2/2026 vp laista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Talousvaliokunta tiistai 3.3.2026

Kaisa Lindholm

Hankinta-asiantuntija, Huoltovarmuuskeskus

Yleiset kommentit

- HVK kannattaa tehokkuuden ja yritysten osallistumisedellytysten lisäämistä julkisissa hankinnoissa.
- Esitetty markkinavuoropuhelun laajempi käyttö tukee tehokkuutta.
- Normien keventäminen mahdollistaisi joustavammat menettelyt, vähentäisi hallinnollista taakkaa, ja alentaisi yritysten kynnystä osallistua julkisiin hankintoihin. Hallituksen esityksessä menettelysääntöjä on kevennetty valitettavan vähän.
- Osa muutosehdotuksista lisäisi byrokratiaa ja juridisia riskejä.

Hankintojen valmistelu ja menettelyt

- Markkinakartoituksen käytön laajentaminen on kannatettavaa, mutta sen käytön pakollisuus ei ole tarpeen.
- HVK ei kannata hankintojen osiin jakamista koskevaa muutosta
 - Hankinnan osiin jakamisen tulisi olla puhtaasti hankintayksikön tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvaa
 - Osiin jakamisen muutoksenhakukieltoa ei tulisi poistaa. Mikäli valitusoikeus osiin jakamattomuudesta säilytetään, tulisi valitusoikeuden alkaa hankintailmoituksesta. Olisi hankintojen tehokkuuden ja sujuvuuden kannalta haitallista, mikäli asiasta voisi valittaa vielä hankintapäätöksen teon jälkeen.
- Uudelleenkilpailuttamisvelvoite yhden tarjouksen tilanteessa ei ole tarkoituksenmukainen.
 - Vaikka säännös on rajattu vain EU-hankintoihin, perushaaste ei asiassa muutu: jos/kun hankinnan ehtoja ei toisella kierroksella muuteta, kyseessä on ainoan tarjoajan mahdollisuus nostaa hintaa
- Muutokset voivat pidentää menettelyjä ja lisätä keinotekoisia pilkkomista.

Sidosyksikkösääntely ja siirtymäajat

- HVK suhtautuu myönteisesti sidosyksikköjä koskevaan esitykseen, mutta pitää tärkeänä hankintayksikköjen toiminnan jatkuvuuden ja varautumiskyvyn säilyttämistä muutosten aikana.
- Sidosyksikkösääntelyn selkeyttäminen lisää kilpailua ja tarjontaa.
- Ehdotuksessa epäselvyys valtio-omisteisten kriittisten sidosyksiköiden määrittelyssä:
 - miten määritellään valtio-omisteiset kriittisiä toimintoja koskevat sidosyksiköt?
 - Tarkoitetaanko omistusoikeusvaatimuksesta poikkeamisella sitä, että valtio voi tehdä sidosyksikköhankinnan alle 10 % omistususuudella, vai että myös mahdolliset muut omistajat voivat tehdä osin valtion omistamalta yksiköltä sidosyksikköhankinnan alle 10 % omistususuudella?
- Esitykseen lisätyt joustot siirtymäaikoihin ovat hyvin tervetulleita
 - mitä pidetään sellaisina kohtuuttomina seurauksina tai sopimuksen irtisanomiseen liittyvinä merkittävinä taloudellisina riskeinä, jotka oikeuttaisivat sopimuskauden pidentämisen vuoteen 2030 saakka

Turvallisuus ja huoltovarmuus

- Turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskevat lisäykset ovat kannatettavia.
- EU-säätelyn tulkinta voi aiheuttaa haasteita: Käytännössä turvallisuutta ja varautumista koskevien hankintojen osalta haasteita voivat asettaa ehdot, jotka voitaisiin tulkita Suomen ulkopuolisia, mutta kuitenkin sisämarkkinoilta tulevia toimittajia syrjiviksi
- Huoltovarmuuskeskus katsoo, että myös pakotteiden lisäämistä harkinnanvaraisten tai pakollisten poissulkemisperusteiden joukkoon laissa tulisi edelleen harkita.
 - Nykyisin hankintasopimuksissa pakotteet ovat hankintasopimuksen päättämisperuste, mutta tämä on vasta jälkikäteinen toimi verrattuna poissulkuperusteisiin jo hankinnan tekovaiheessa.

Ilmoittaminen ja muut huomiot

- HVK ei pidä kannatettavana kansallisiin hankintoihin lisättyä jälki-ilmoitusvelvoitetta. Se lisäisi merkittävästi hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa. Kansallisten hankintojen sääntelyn tulisi edelleen säilyä selvästi EU-hankintoja kevyempänä.
- Sopimusmuutosten tiukennukset rajoittaisivat perusteettomasti hankintojen muutoshallintaa ja ovat epätarkoituksenmukaisia
 - Nykyisin sopimusmuutoksia ei säännellä kansallisissa hankinnoissa, HE tuo kansalliset hankinnat sopimusmuutoksia rajaavan sääntelyn piiriin.
 - Rakennusurakoiden osalta vähäarvoisen sopimusmuutoksen rajaaminen 150.000euron kansalliseen kynnysarvoon heikentää merkittävästi muutoshallinnan mahdollisuuksia isoissa hankkeissa - pahimmillaan hankkeen kokoluokkaan verrattuna jopa alle prosentin arvoinen muutos johtaisi uudelleenkilpailuttamisvelvollisuuteen.
- Markkinaoikeusprosessien hitaus viivästyttää hankintoja.
 - käsittelyä voitaisiin nopeuttaa esimerkiksi asettamalla käsittelylle määräaika, preklusiolla, kirjelmäkierrosten vähentämisellä sekä täytäntöönpanokiellon rajoittamisella tiettyyn määräaikaan

Huoltovarmuuskeskus

Fiksua huoltovarmuutta
yhdessä.

Varmuuden
vuoksi.

huoltovarmuuskeskus.fi

varmuudenvuoksi.fi